БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
Институт за балканистика с Център по тракология
Проф. А. Фол
Вх. № 2.110-05-05/06.01.2020 г.

СТАНОВИЩЕ

от чл.-кор. проф дин Александър Костов

за дисертационния труд на доц. Ю. Константинова на тема : „Българите в Солун от 60-те години на XIX в. до Балканските войни" за присъждане на научната степен „доктор на науките" в професионално направление 2.2 История и археология

Похвални са усилията на доц. Ю. Константинова да изследва такава важна тема, за която може да се твърди е дисертабилна и достойна за голям докторат. Представеният труд е напълно логично продължание на работата й по тази проблематика през последните десетина години, вкл.и като ръководител на проект по ФНИ. Без съмнение, представеният за защита труд е едно оригинално научно изследване.

Дисертационният труд се опитва за първи път да постави българите в османския Солун във фокуса на научно изследване, при това през близо половинвековен хронологически отрязък. Като цяло, резултатът от тези усилия на авторката е успешен.Особено добро впечатление прави, че за неговото написанеса привлечени многобройни, в това число и новооткрити, извори от български и чужди архивохранилища, които се допълватс разнообразна и богата информация от лични колекции, художествена литература и произведения на кинематографията. По такъв начин за пръв път в нашата историография се поставя сериозно заизучаване темата за паметта, по примера на българите в най-големия град на Европейска Турция (ако не броим Цариград, който е на два континента).

Дисертантката успешно защитава тезата си, че в по-голяма част от разглеждания период Солун е не само важно икономическо и културно средище, но и център на българската национална идея в Османската империя, което го различава от големите градове в Мала Азия. Сред основните характеристики на този град по това време са силните влияния от страна на националните балкански държави, преобладаващото

еврейско население и българският хинтерланд на града. Те именно му придават специфичен облик и в крайна сметка предрешават по-нататъшната му участ.

Оценявам напълно положително структурата и съдържанието на труда и възприетия проблемно-хронологичен принцип на изложение. Напълно задоволително, с оглед на основна цел на работата, в първа глава са представени демографските аспекти в процеса на формиране и развитие на българската общност в Солун,като ясно е показано въздействието на политическите и икономическите фактори, довели до засилване на миграционните процеси, в резултат на които се увеличава значително броят на българите в този град в течение на разглеждания период. Много добре е представен и организационният и обществен живот в българската общност в Солун, трудностите във функционирането на общината, както и успехите й, намерили материален израз визграждането и/или придобиването на четири църкви, две гробища, митрополия и осем училищни сгради.

За мен много интересен и важен аспект от голямата тема представлява проблемът с образованието на българите в Солун, който е изследван и представен във втората главана дисертационния труд. В нея доц. Константинова показва резултатите от проучнанията си върху обучението в началнитеи в гимназиалните учебни заведения, сред които изпъкват Българската мъжка гимназия „Св. Св. Кирил и Методий“ и Българската девическа гимназия „Св. Благовещение". Приведени са сведения, които говорят както за проблемите, така и за успехите на тези училища, които дават с основание на авторката правото да определи Солун като истински просветен център на българите от областта. Този успешен анализ се допълва и от сведенията за обучението на българи в други образователни институции в града.

Високо трябва да се оцени и третата глава на труда, в която доц. Константинова разглежда участието на българите в обществения и политически живот на Солун, представено в общия контекст, заедно с изявите на другите основни религиозни и национални групи в града. Съвсем основателно авторката оценява като върхна точка в това отношение периода след Младотурския

преврат от 1908 г., когато се умножават обществените инициативи на българите в Солун. Като доказателство тя показва сведения за влиянието на идеята за национално освобождение, която е най-силният стимул за българското население в града в борбата му за еманципация, чрез дейността на ВМОРОи новосъздадените политически партии – *Съюз на българските конституционни клубове* и *Народно-федеративна партия*. Не е подминато и включването на българи в анархически и социалистически групи, като често има преплитане на идеи, мотиви и действия на различни дейци сред тях.

Заключението на дисертационния труд представлява обобщение на направените в изложението изводи.

Стилът на Ю. Константинова прави представената дисертация много приятна за четене, като същевременно допълва безсъмнената компетентност на авторката. В труда си тя е достигнала до теоретични обобщения по важни проблеми, съответстващи на нивото насъвременните постижения в историческата наука.

Нямам съществени забележки по текста, както по съдържанието, така и по оформлението му. Представеният дисертационен труд не повтаря съдържанието на трудовете, представени за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Авторефератът представя напълно адекватно основните моменти от съдържанието на дисертационния труд. Както личи и от вече казаното дотук, аз приемам заявените от дисертантката приноси. Цитираните авторови публикации са достатъчни за да убедят публиката, че доц. Константинова е работила по тематиката и е обнародвала досегашните резултати от проучванията си.

В заключение, въз основа на гореказаното, изразявам напълно убедено мнението си, че представеният труд на тема : „Българите в Солун от 60-те години на XIX в. до Балканските войни" отговаря на писаните и неписаните изисквания, което ми дава основание да гласувам на неговата авторка доц. Юра Тотева Константинова да бъде

присъдена научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 2.2 История и археология.

София, 03. 01. 2020 г. .....

чл.-кор. проф дин Ал. Костов